

Biblioteka
BESKRAJNI SVET FANTASTIKE

Urednik
Marko Vojnović

HJU HAU VUNA

TRILOGIJA
SILOS
KNJIGA PRVA

S engleskog preveo
Miloš Patrik

**Čarobna
knjiga**

Trilogija Silos

VUNA
SMENA
PRAH

Onima koji se usude da se nadaju

SADRŽAJ

1. HOLSTON ♦ 9

2. KALIBAR ♦ 47

3. ODLAZAK ♦ 125

4. OTKRIĆE ♦ 207

5. NASUKANI ♦ 319

EPILOG: SILOS 17 ♦ 491

POVEST O NAJMRAČNIJIM PRIČAMA ♦ 493

Deo 1.

HOLSTON

1.

Deca su se igrala dok se Holston uspinjao ka svojoj smrti; čuo ih je da ciče onako kako samo vesela deca mogu. Dok su ona uzbuđeno grmela nad njim, Holston je hodao polako, svaki korak bio mu je odmeren i ozbiljan, dok je silazio nivo po nivo niz spiralne stepenice, a koraci starih čizama odjekivali su na metalnim gazištima.

Gazišta su, jednako kao i čizme njegovog oca, odavala znake korišćenja. Farba se još držala za njih, makar i u slabašnim opiljcima, ali bila su solidna. Drugde na stepeništu svaki je promet slao uvis treperave oblačiće prašine. Holston je osećao vibracije rukohvata koji je bio trenjem uglaćan do metalnog sjaja. To ga je uvek oduševljavalo: vekovi golih dlanova i vekovi hoda bili su u stanju da potroše sam čelik. Molekul po molekul, mislio je. Svaki jedan život mogao je da znači jedan sloj, a sam silos je trošio taj jedan život.

Svaki stepenik bio je pomalo povijen od generacija koje su njime hodile, a ivica je bila uglačana poput napućene usne. U sredini nije više bilo ni traga četvrtastim ispupčenjima koja su pojačavala trenje. Njihovo odsustvo moglo se naslutiti samo na osnovu teksture na obema stranama, na osnovu malenih piramida koje su se dizale sa glatkog čelika, oštarih ivica koje su i dalje zadržavale tragove farbe.

Holston je spustio staru čizmu na stari stepenik, oslonio se na nju, pa učinio to ponovo. Izgubio se u neslućenim godinama koje su odronom molekula i života, slojeva i slojeva, sve samlele u fini prah. A pomislio je, ne prvi put, kako ni život ni stepenište nisu bili osmišljeni za postojanje koje im je bilo dodeljeno. Ono što su hiljade koristile kao glavnu saobraćajnicu, gore-dole u dnevnoj rutini, ličilo je Holstonu na prolaz namenjen za hitne slučajeve, i to možda za tek desetine ljudi.

Prošao je još jedan nivo – trouglasti odeljak spavaonica. Dok se Holston peo uz poslednjih nekoliko nivoa, tokom svog poslednjeg

uspona, zvuk dečje radosti sve se glasnije čuo odozgo. To je bio smeh mladosti, smeh duša koje još nisu shvatile gde su, koje još nisu osetile pritisak zemlje sa sviju strana, koje u glavi nisu još bile sahranjene, već *žive*. Žive i nepotrošene, sipale su vedre zvuke niz stepenice, zvuke koji se nisu slagali sa Holstonovim postupcima, sa njegovom odlukom i rešenošću da *izađe*.

Dok se približavao gornjem nivou, jedan mladi glas zazvonio je nad ostalima, a Holston se setio kako je bilo biti dete u silosu – školovanje i igre. Tada se zagušljivi betonski cilindar činio, sa svim svojim spratovima i spratovima stanova, radionica i hidroponičkih bašti i soba za filtriranje i zamršenim cevima kao jedan ogroman svemir, kao široko prostranstvo koje je nemoguće u potpunosti istražiti, kao lavirint u kojem bi on i njegovi drugari zauvek mogli da se gube.

Ali od tih dana prošlo je više od trideset godina. Od Holstonovog detinjstva kao da su bila prošla dva ili tri života, kao da ih je uživao neko drugi. Ne on. On je svoj čitav život sa šerifskom funkcijom doživeo kao teret i tu je prošlost odbacio. U bližoj prošlosti pojavio se i treći stupanj njegovog života – tajni život posle detinjstva i šerifovanja. Poslednji sloj njegove prašine; tri godine strpljivog čekanja nečega što nikad neće doći, a svaki dan bio je duži od svakog od njegovih srećnijih meseci.

Na vrhu spiralnog stepeništa Holstonu je ponestalo rukohvata. Povijena šipka izlisanog čelika završavala se na mestu gde se stepenište ulivalo u jednu od najširih prostorija kompleksa silosa: menzu sa prostorom za odmor. Razigrana cika bila je tada na njegovom nivou. Blistave prilike jurcale su između razbacanih stolica i igrale šuge. Nekolicina odraslih pokušavala je da kontroliše haos. Holston je video kako Ema skuplja razbacanu kedu i voštane bojice sa zamrljanih pločica. Njen muž Klark je sedeo za stolom punim čaša soka i činija kolačića od projinog brašna. Mahnuo je Holstonu sa druge strane sobe.

Holstonu nije palo na pamet da mu odmahne, nije imao ni snage ni želje. Pogledao je mimo odraslih i dece koja su se igrala ka zamućenom prizoru iza njih, koji je bio prikazan na zidu menze. Bio je to najveći neprekidni prizor njihovog negostoljubivog sveta. Jutarnji prizor. Bledo

svetlo zore padalo je na beživotne brežuljke koji su se jedva i promenili otkako je Holston bio dečak. Stajali su, kao i uvek, dok je on prošao put od deteta koje se igra šuge među stolovima u menzi do ispraznog postojanja koje je živio sada. A preko svečanih nabora tih brda, poznato, trulo nebo hvatalo je jutarnje sunce u slabašnim odsajima. Drevne konstrukcije od stakla i čelika dizale su se u daljini na mestima gde su ljudi, kako se sumnjalo, nekada živeli na površini zemlje.

Jedno dete koje je izletelo iz grupe poput komete naletelo je na Holstonova kolena. Spustio je pogled i posegao za detetom – Suzaninim dečkom – ali dete se ponovo, poput komete, dalo u trk, povučeno u orbitu ostalih.

Holston se najednom setio lutrije koju su on i Alison dobili u godini njene smrti. Još je čuvao loz; nosio ga je sa sobom svuda. Jedno od ove dece – možda on, možda ona; imalo bi dotad dve godine i trčkaralo bi za starijima – moglo je da bude njihovo. Sanjali su, kao i svaki par roditelja, dvostruki blagoslov blizanaca. Pokušavali su, naravno. Pošto je njen implant uklonjen, noći, slavne noći su provodili pokušavajući da opravdaju tu priliku, drugi roditelji su im želeli sreću, drugi učesnici lutrije su se nadali da će proći još jedna jalova godina.

Znajući da imaju samo godinu dana, on i Alison uneli su sujeverje u svoj život, okrećući se svemu i svačemu u nadi da će im pomoći. Trikovi poput vešanja belog luka nad posteljom, koji navodno poboljšavaju plodnost; dva novčića pod dušekom za blizance; ružičasta traka u Alisoninoj kosi; mrlje plave boje pod Holstonovim očima – svi do jedan smešni, očajnički i zabavni. Jedino što bi bilo luđe bilo bi da *nisu* pokušali sve, da nekakav budalasti ritual ili priču nisu stavili na probu.

Ali nije bilo suđeno. Pre kraja godine, dobitak na lutriji pripao je jednom drugom paru. Ne zato što su prestali da pokušavaju, već zato što više nije bilo vremena. Više nije bilo *žene*.

Holston se okrenuo od zaigrane dece i zamućenog pogleda, pa krenuo ka svojoj kancelariji, između menze i vazdušne komore silosa. Dok je savladavao tu razdaljinu, misli su mu letele ka borbi koja se nekada tamo vodila, borbi duhova kroz čije je bojište prolazio svakog dana u prethodne tri godine. I znao je, ako bi se okrenuo i pretražio

onaj široki vidik na zidu, ako bi žmirkajući proniknuo kroz sve veće zamućenje zamagljenih sočiva kamere i vetrom nošene prašine, mogao bi da prepozna njeno nemo telo. Tamo, na onom brdu, mogao bi da vidi svoju ženu. Ona leži poput usnule stene dok je razjedaju vazduh i otrovi, ruku savijenih pod glavom.

Možda.

Teško je bilo videti, razaznati i pre nego što se zamućenje ponovo pojavilo. A osim toga, malo je toga bilo u tom krajoliku čemu se moglo verovati. Štaviše, u mnogo toga morao je sumnjati. I tako je Holston prosto izabrao da ne gleda. Prošao je kroz sablasno bojište svoje žene, gde je zauvek bila pohranjena ta ružna uspomena, ta scena njenog naglog ludila, pa ušao u kancelariju.

„Ko je to nama poranio?“, rekao je Marns uz osmeh.

Holstonov zamenik zatvorio je metalnu fioku kartoteke, a njene drevne šarke su se oglasile beživotnim jecajem. Podigao je šolju koja se pušila, pa primetio Holstonovo ozbiljno držanje. „Jesi li dobro, šefe?“

Holston je klimnuo glavom. Upro je prstom u ključeve koji su visili iznad stola. „Pritvor“, rekao je.

Osmeh zamenika pretvorio se u zbunjenu, mrgodnu grimasu. Spustio je šolju i okrenuo se ne bi li dohvatio ključ. Dok su mu leđa bila okrenuta, Holston je poslednji put u ruci odmerio oštar, hladan čelik, pa spustio zvezdu na sto. Marns se okrenuo i predao mu ključ. Holston ga je prihvatio.

„Da uzmem krpu?“ Zamenik Marns je palcem pokazao ka kafeteriji. Ukoliko niko nije bio u lisicama, u ćeliju su ulazili samo radi čišćenja.

„Ne“, rekao je Holston. Pokazao je glavom ka ćeliji i pozvao svog zamenika da ga sledi.

On se okrenuo, a stolica je iza stola zaškripala dok je Marns ustajao da mu se pridruži, a Holston došao do kraja svog puta. Ključ je s lakoćom ušao u bravu. Čulo se oštro zveckanje solidno izrađenih i dobro održavanih unutrašnjih organa vrata. Tiha škripa šarki, odlučan korak, malo guranja, još jedan mehanički zvuk i posao je bio gotov.

„Šefe?“

Holston je pružio ključ kroz rešetke. Marns je spustio pogled na njega, nesiguran, ali ipak je podigao dlan da ga uzme.

„Šta se događa, šefe?”

„Idi po gradonačelnicu”, rekao je Holston. Ispustio je jedan uzdah, teški uzdah koji je držao u grudima tri godine.

„Reci joj da idem napolje.”

2.

Pogled iz ćelije nije bio onako mutan kao pogled iz menze i Holston je svoj poslednji dan u silosu proveo mozgajući o tome. Da li je bilo moguće da je kamera sa te strane bila zaštićena od toksičnog vetra? Da li je svaki čistač, osuđen na smrt, ulagao više truda u očuvanje prizora koji su gledali tokom svog poslednjeg dana? Ili je dodatni napor bio dar za *следећег* čistača koji će svoj poslednji dan provesti u istoj ćeliji?

Holstonu se najviše dopadalo poslednje objašnjenje. Podsećalo ga je, sa čežnjom, na njegovu ženu. Podsećalo ga je na to zašto je tu, na pogrešnoj strani rešetaka, i to svojom voljom.

A dok su mu misli letele ka Alison, on je sedeo i gledao mrtvi svet koji su neki drevni narodi ostavili iza sebe. Nije to bio najbolji pogled na krajolik oko njihovog ukopanog bunkera, ali nije bio ni najgori. U daljini su se dizali brežuljci, lepe smeđe boje, kao kafena kaša sa pravom količinom svinjskog mleka. Nebo nad brežuljcima bilo je iste tamnosive boje njegovog detinjstva i detinjstva njegovog oca i detinjstva njegovog dede. Jedino što se pomeralo bili su oblaci. Nadosili su se, gusti i mračni, nad brežuljcima. Kretali su se slobodno, kao krda životinja iz slikovnica.

Pogled na mrtav svet ispunjavao je ceo zid njegove ćelije, baš kao i sve zidove na gornjem nivou silosa, svaki od druge mutnine, sa sve mutnijom pustoši u pozadini. Holstonov komadić pogleda pokrivao je prostor od ivice ležaja, sve do tavanice, preko naspramnog zida, pa sve do toaleta. A uprkos mekoj mutnini – kao da je sočivo bilo masno – delovalo je kao da bi mogao da se izađe u taj krajolik, kao da je gleda širom otvoreni prolaz, neobično postavljen nasuprot čvrstim zatvorskim rešetkama.

Iluzija je, međutim, samo iz daljine bila uverljiva. Gledajući iz blizine, Holston je primećivao nekoliko mrtvih piksela na ogromnom ekranu. Bili su upadljivo beli spram svih nijansi smeđe i sive. Sijali su neumoljivom jačinom, a svaki od njih (Alison ih je zvala „zaglavljenim” pikselima) bio je kao kvadratni prozorčić ka nekom sjajnijem mestu, rupa širine ljudske vlasi koja kao da ga je zvala nekoj boljoj stvarnosti. Nalazio ih je na desetine kada je jednom prišao displeju. Holston se pitao da li iko u silosu zna kako da ih popravi i da li ima alat koji bi tako osetljiv posao zahtevao. Da li su zauvek bili mrtvi, poput Alison? Da li će svi pikseli na kraju odumreti? Holston je zamišljao dan kada će polovina piksela biti potpuno bela, a onda i generacije kojima će preostati samo po nekoliko sivih i smeđih, pa onda desetak, pošto će svet preći u drugo stanje, a ljudi u silosu misliti da spoljni svet gori, dok će *istinite* piksele smatrati pokvarenima.

Ili su Holston i njegovi upravo tako razmišljali u tom trenutku?

Neko je pročistio grlo iza njega. Holston se okrenuo i video gradonačelnicu Džans kako stoji sa druge strane rešetaka, ruku oslonjenih na stomak kombinezona. Ozbiljno je klimnula glavom ka ležaju.

„Ako ćelija nije zauzeta i kada ti i zamenik Marns niste na dužnosti, sedim ponekad na tom mestu noću i uživam upravo u tom pogledu.”

Holston se okrenuo kako bi bacio pogled na blatnjav, beživotni krajolik. Izgledao mu je depresivno samo u poređenju sa prizorima iz dečjih knjiga – jedinih knjiga koje su preživele ustanak. Većina je sumnjala u boje u tim knjigama, baš kao što su sumnjali u to da su ljubičasti slonovi i ružičaste ptice ikada postojale, ali Holston je osećao da su bili istinitiji nego prizor pred njim. On je, poput nekih drugih, osećao nešto iskonsko i duboko kada bi se zagledao u istrošene stranice obasute plavetnilom i zelenilom. Čak i tako, u poređenju sa skućenim silosom, blatnjavosivi krajolik delovao je kao spas, kao upravo onaj slobodni vazduh za koji je čovek stvoren.

„Oдавde uvek izgleda malo jasnije”, rekla je Džans. „Mislim, pogled.”

Holston nije rekao ništa. Gledao je kako se uvojak oblaka odvaja i kreće u nekom drugom pravcu, dok se crnilo i sivilo kovitlaju zajedno.

„Možeš da biraš šta bi za večeru”, rekla je gradonačelnica. „To je tradicija...”

„Ne morate mi govoriti kako ovo funkcioniše”, rekao je Holston, prekinuvši je. „Prošlo je tek tri godine otkako sam Alison poslužio poslednji obrok ovde.” Ruka mu je, iz navike, pošla ka bakarnom prstenu na njegovom prstu, jer je zaboravio da ga je ostavio na noćnom stočiću nekoliko sati ranije.

„Ne mogu da poverujem da je toliko prošlo”, promrmljala je Džans za sebe. Holston se okrenuo i video je kako žmirkica ka oblacima prikazanim na zidu.

„Da li vam ona nedostaje?”, pitao je otrovno Holston. „Ili vam je samo krivo što se zamućenje toliko skupljalo?”

Džansine oči blesnule su načas ka njemu, a onda je spustila pogled. „Znaš da ja ovo ne želim, ni za kakav pogled. Ali pravila su pravila...”

„Nema smisla nikoga kriviti”, rekao je Holston, pokušavajući da zaboravi na gnev. „Ja poznajem pravila bolje nego većina.” Ruka mu je posegla, sasvim malo, ka nedostajućoj znački koju je ostavio za sobom kao i prsten. „Ta sam pravila branio najveći deo svog života, čak i pošto sam shvatio da su sranje.”

Džans je pročistila grlo. „Neću te pitati zašto si ovo odabrao. Pretpostaviću da je zato što bi ovde bio nesrećniji.”

Holston je susreo njen pogled i vlažnost u njenim očima pre nego što je uspela da je treptajima odagna. Džans je delovala mršavije nego obično, komično u svom širokom kombinezonu. Bore na njenom vratu i oko njenih očiju bile su dublje nego što se sećao. Tamnije. A i šum u njenom glasu zvučao mu je kao istinski žal, ne samo kao posledica njenih godina i zalihe duvana.

Najednom je Holston sagledao sebe Džansinim očima, tog skrhanog čoveka koji je sedeo na istrošenoj klupici, kože sive od bledog sjaja mrtvog sveta oko njih i od te slike zavrtilo mu se u glavi. U tom zanosu tražio je nešto suvislo za šta bi mogao da se uhvati, nešto što je imalo nekakvog smisla. Nevolja u koju se pretvorio njegov život činila mu se kao san. Nijedna od prethodne tri godine kao da nije bila stvarna. Ništa se više nije činilo stvarnim.

Okrenuo se ponovo smeđim brdima. Krajičkom oka primetio je kako umire još jedan piksel, kako prelazi u čistu belinu. Još jedan prozorčić se otvorio, još jedan proboj kroz iluziju u koju je počeo da sumnja.

Moje spasenje dolazi sutra, pomislio je žudno Holston, *čak i ako tamo umrem.*

„Predugo sam već gradonačelnica”, rekla je Džans.

Holston se osvrnuo i video da su njene naborane šake stisnute oko hladnih čeličnih rešetaka.

„Naša evidencija, znaš, ne seže do početka. Ne seže iza ustanka od pre sto pedeset godina, ali otad nijedan gradonačelnik nije poslao više ljudi na čišćenje od mene.”

„Žao mi je što vas opterećujem”, rekao je suvo Holston.

„Nije mi ovo zadovoljstvo. Samo to kažem. Ne nalazim nimalo radosti u ovome.”

Holston je mahnulo rukom ka ogromnom ekranu. „Ali bićete prva koje će sutra videti čist zalazak sunca, zar ne?” Mrzeo je kako sam sebi zvuči. Holston nije bio gnevnan zbog svoje smrti, niti svog života, niti onoga što će sutradan nastupiti, ali ogorčenost zbog Alisonine sudbine još ga je tištala. Sve vreme je neizbežne događaje iz prošlosti posmatrao kao da su se mogli izbeći, i to davno pošto su se odigrali. „Svima će vam se sutra dopasti pogled”, rekao je, više sebi nego gradonačelnici.

„To uopšte nije pošteno”, rekla je Džans. „Zakon je zakon. Prekršio si zakon. Znao si da si ga prekršio.”

Holston je spustio pogled ka svojim nogama. Dopustili su da nastane tišina. Gradonačelnica Džans ju je na kraju prekinula.

„Nisi još zapretio da *nećeš* čistiti. Neki su se zabrinuli da bi možda čišćenje izostalo, pošto ne pretiš da *nećeš*.”

Holston se nasmejao. „Bili bi mirniji kada bih rekao da *neću* čistiti senzore?” Odmahnulo je glavom pred tom sumanutom logikom.

„Svi koji tu sednu kaže da neće čistiti”, rekla mu je Džans, „a onda čiste. To sada očekujemo...”

„Alison nikada nije rekla da neće čistiti”, podsetio ju je Holston, ali znao je šta je Džans mislila. On je i sam bio ubeđen da Alison neće

obrisati sočiva. I mislio je da shvata kako se ona osećala kada je sedela na toj istoj klupi. Bilo je krupnijih stvari od samog čišćenja. Većina onih koji su bili poslani napolje nečim su se ogrešili, iznenadno su se našli u toj ćeliji, satima udaljeni od svoje sudbine. Kada su rekli da neće čistiti, na umu im je bila osveta. Ali Alison, a sada i Holston, imali su većih briga. Nije im bilo važno da li će čistiti; tu su se našli zato što su želeli, na nekom sumanutom nivou, da se tu i nađu. Ostalo je samo čuđenje pred svim tim. Čuđenje pred spoljnim svetom mimo projekcije na velovima od zidnih ekrana.

„Dakle, planiraš li da čistiš ili ne?“, pitala je direktno Džans, očigledno očajna.

„Sami ste rekli“, slegnuo je ramenima Holston. „Svi to rade. Mora da za to postoji neki razlog, zar ne?“

Pretvarao se da ga nije briga, da ga ne zanima *zašto* se čisti, ali veći deo svog života, a naročito poslednje tri godine, proveo je pokušavajući da razume *zašto*. To pitanje ga je dovodilo do ludila. A ako bi uskraćivanje odgovora Džans zbolelo one koji su mu ubili ženu, ne bi se potresao.

Džans je nervozno trljala rešetke dlanovima. „Mogu li im reći da ćeš čistiti?“, pitala je.

„Recite im i da neću. Svejedno mi je. Čini mi se kao da će im se svaki odgovor jednako dopasti.“

Džans nije odgovorila. Holston je podigao pogled ka njoj, a gradonačelnica je klimnula glavom.

„Ako se predomisliš u vezi sa obrokom, obavesti zamenika Marnsa. On će biti dežuran cele noći, u skladu sa tradicijom...“

Nije morala to da kaže. Suze su navrle Holstonu na oči dok se prisećao tog dela njegovih nekadašnjih dužnosti. Sedeo je za tim stolom pre dvanaest godina, kada je Dona Parkins poslata na čišćenje i pre osam godina, kada je došao red na Džeka Brenta. A celu noć je proveo stežući rešetke, ležeći, potpuno slomljen, na podu, pre tri godine, kada je izlazila njegova žena.

Gradonačelnica Džans se okrenula da ide.

„Šerif”, promrmeljao je Holston pre nego što se previše udaljila da bi ga čula.

„Šta si rekao?” Džans se zadržala na drugoj strani rešetaka, žbunastih sedih obrva nadnetih nad očima.

„Šerif Marns”, podsetio ju je Holston. „Nije više zamenik.”

Džans je kucnula jednu čeličnu rešetku povijenim prstima. „Pojedi nešto”, rekla je. „Neću te vređati predlogom da malo odspavaš.”